

مهدی تفضلی
رئیس گروه توسعه همکاری‌های
بین‌المللی ساتبا

توسعه همکاری‌های بین‌المللی تسهیل‌گر گسترش انرژی‌های پاک

مطرح بوده و طی سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ به عضویت شورای راهبردی آژانس نیز درآمده است. نشست مجمع عمومی آژانس که هر ساله در شهر ابوظبی کشور امارات عربی متحده برگزار می‌شود همواره فرصت خوبی برای ارائه دستاوردهای ایران در حوزه توسعه تجدیدپذیرها و رایزنی با سایر کشورها و ارگان آژانس برای استفاده از ابزارهای نوینی بوده که آن نهاد برای تسهیل و گسترش انرژی‌های پاک در اختیار کشورها قرار داده است. از ابزارهای تسهیل مدیریت پروژه و دسترسی به صندوق‌های مالی بین‌المللی گرفته تا آموزش‌های تخصصی و انتشار گزارش‌های سیاستی و ملی در حوزه‌های مختلف مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر. برگزاری وبینار آموزشی سیاست‌گذاری در حوزه هیدروژن سبز، انعکاس جهانی تلاش‌های بانوان متخصص ایرانی در طراحی و احداث نیروگاه‌های خورشیدی، همچنین آغاز فرآیند تهیه گزارش ملی آمادگی‌گذار انرژی در جمهوری اسلامی ایران توسط آژانس از دستاوردهای اخیر تعامل با این نهاد مهم بین‌المللی است.

از آنجاکه از عضویت ایران در گروه بریکس بیش از یک‌سال می‌گذرد تعاملات گسترده‌ای برای تهیه گزارش‌های تخصصی مشترک با کشورهای عضو و حضور فعال در کارگروه انرژی‌های نو و تجدیدپذیر بریکس که سال گذشته به میزبانی ایران برگزار شد، انجام پذیرفت. به‌عنوان مثال گزارش جامعی با عنوان‌گذار عادلانه انرژی در کشورهای عضو گروه بریکس با ابتکار روسیه تهیه شد که برنامه‌ها و اقدامات جمهوری اسلامی ایران در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر و پاک در آن گنجانده شده بود. در گزارش دیگری با محوریت سوخت‌های نوین و پایدار به ابتکار برزیل نیز دستاوردهای ملی کشور در حوزه تولید سوخت با منشأ پسماند به جهانیان عرضه گردید. در فرآیند تدوین سند انرژی ۲۰۳۰ سازمان همکاری‌های شانگهای نیز ابتکارات و پیشنهادهای متعددی از سوی ایران در بخش‌های مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری ارائه گردید و سعی شد تا همگرایی خوبی برای اجرایی کردن توافقات انجام شده در اموری مانند انتقال تجربه بین کشورهای عضو، جذب سرمایه‌گذاری، اجرای پروژه‌های مشترک، یکسان‌سازی استانداردها و... صورت پذیرد. در حاشیه نشست وزرای انرژی این پیمان‌های بین‌المللی معمولاً توافقات سطح بالای سیاسی مابین کشورها نیز شکل گرفته است؛ مانند امضای تفاهم‌نامه همکاری مابین وزارت نیروی جمهوری اسلامی ایران و سازمان ملی انرژی چین به‌عنوان بالاترین نهاد سیاست‌گذار انرژی در آن کشور. گنجاندن مفادی برای توسعه همکاری‌ها در

سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) به‌عنوان نهاد تخصصی و راهبردی در حوزه توسعه انرژی‌های پاک و ارتقای بهره‌وری مصرف برق در ایران، طی سال‌های اخیر تلاش کرده است جایگاه خود را در عرصه تعاملات و همکاری‌های بین‌المللی تقویت کند. این همکاری‌ها، علاوه بر برپندسازی ملی زمینه را برای تسهیل فرآیند انتقال دانش و تجربه، جذب سرمایه، توسعه فن‌آوری، ارتقای ظرفیت‌های فنی و مدیریتی و هم‌راستا شدن با روندهای جهانی در حوزه انرژی پایدار فراهم خواهد کرد. در شرایطی که جهان به سمت کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی و گسترش استفاده از منابع تجدیدپذیر حرکت می‌کند، نقش ساتبا در برقراری ارتباط با نهادها، سازمان‌ها و شرکت‌های بین‌المللی بیش‌ازپیش اهمیت یافته است.

یکی از مهمترین اقدام‌های ساتبا در حوزه توسعه همکاری‌های بین‌المللی، تعامل با سازمان‌ها و نهادهای تخصصی جهانی و منطقه‌ای فعال در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی بوده است. ساتبا از طریق برقراری ارتباط با نهادهایی مانند آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر (IRENA)، نهادهای تخصصی سازمان ملل در ایران مانند برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)، برنامه اسکان بشر ملل متحد (UN Habitat) و حتی خارج از ایران مانند کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه سازمان ملل (UN ESCAP)، رویدادهایی را با هدف ارتقا سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سبد تأمین انرژی ایران طراحی و اجرا کرده است. مشارکت فعال در بررسی اسناد و پوشش خبری رویدادهای مرتبط با توسعه تجدیدپذیرها در نشست‌های سالانه کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل (UNFCCC) که به کاپ مشهور هست هم یکی دیگر از اقدام‌های ساتبا طی سالیان اخیر بود که با هماهنگی کامل با وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط‌زیست صورت گرفت. علاوه بر این ساتبا از طریق اظهار نظر در مورد اسناد و راهبردهای همکاری در حوزه انرژی در پیمان‌های منطقه‌ای مانند سازمان همکاری‌های شانگهای، گروه بریکس و سازمان همکاری‌های اقتصادی اکو توانسته است از ظرفیت‌های علمی، فنی و مشورتی این نهادها بهره‌مند شود. این تعاملات نه تنها به تبادل تجربه و دسترسی به دانش روز دنیا کمک کرده، بلکه امکان مشارکت در پروژه‌های مشترک، برنامه‌های آموزشی و نشست‌های تخصصی بین‌المللی را نیز فراهم آورده است.

ایران همواره به‌عنوان یکی از اعضای اولیه و مؤثر آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر

اسناد همکاری میان ایران و سایر کشورها که در قالب کمیسیون‌های همکاری مشترک طرح می‌شود یکی دیگر از زمینه‌های فعالیت ساتبا طی سالیان اخیر بوده که زمینه را برای تبادل تجارب در زمینه طراحی، بهره‌برداری و نگهداری نیروگاه‌های خورشیدی و بادی، و برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی با حضور متخصصان بین‌المللی فراهم کرده است. مذاکرات دوجانبه و رویدادهای تخصصی پیرو آن، منجر به اطلاع از فرصت‌های سرمایه‌گذاری، شرایط فنی و اقتصادی طرح‌ها و نهایتاً تسهیل ارتباط میان سرمایه‌گذاران در بخش‌های خصوصی و دولتی کشورها می‌شود.

در حوزه دیپلماسی عمومی در بخش انرژی نیز ساتبا تلاش کرده است با حضور مؤثر نمایندگان در رویدادهای و دوره‌های آموزشی بین‌المللی، جایگاه ایران را در گفت‌وگوهای مرتبط با انرژی‌های پاک و توسعه پایدار تثبیت کند. حضور در این مجامع، فرصتی برای ارائه دستاوردهای کشور، معرفی ظرفیت‌های بالقوه، شبکه‌سازی با بازیگران بین‌المللی و آشنایی با روندهای جدید جهانی در حوزه سیاست‌گذاری، تأمین مالی و فن‌آوری‌های نو بوده است. این حضور فعال، ضمن تقویت تعاملات حرفه‌ای، به افزایش شناخت جهانی از توانمندی‌های ایران در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر نیز کمک کرده است.

در مجموع، اقدامات ساتبا در حوزه توسعه همکاری‌های بین‌المللی را می‌توان بخشی مهم از راهبرد کلان کشور برای حرکت به سمت انرژی پایدار، کاهش شدت انرژی و افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سبد برق کشور دانست. این همکاری‌ها، در کنار تأمین منافع فنی و اقتصادی، به ارتقای جایگاه ایران در عرصه جهانی انرژی و بهبود وجهه ایران به‌عنوان یکی از کشورهای بزرگ تولیدکننده نفت و انتشاردهنده گازهای آلاینده نیز کمک می‌کند. تداوم و تعمیق این روند، مستلزم برنامه‌ریزی منسجم، رفع موانع اجرایی و تقویت بسترهای حقوقی و مالی و بهره‌گیری از ظرفیت دیپلماسی تخصصی در حوزه انرژی است. بدون تردید، ساتبا با توسعه این تعاملات می‌تواند نقش مؤثرتری در پیشبرد اهداف ملی در حوزه انرژی‌های پاک ایفا کند.